

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Przesławski

Marek Molczyk (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego

Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W.

przeciwko M.M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 9 grudnia 2024 r.

skargi nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego od nakazu zapłaty w

elektronicznym postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin-Zachód

w Lublinie z 26 października 2012 r., sygn. VI Nc-e 1753067/12,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym z 26 października 2012 r., sygn. VI Nc-e 1753067/12, Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie nakazał M.M. zapłacić powodowi w ciągu dwóch tygodni od doręczenia

nakazu kwotę 37 310,01 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 4 października 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2867 zł tytułem zwrotu kosztów procesu albo w tym terminie wniósł sprzeciw do Sądu.

Sąd w uzasadnieniu przytoczył treść art. 505³² § 1 k.p.c. oraz wskazał, że pozew spełniał określone w nim warunki. Sąd nie dostrzegł ponadto żadnych negatywnych przesłanek do wydania nakazu zapłaty, nie stwierdził aby roszczenie było oczywiście bezzasadne, twierdzenia co do faktów budziły wątpliwości albo zaspokojenie roszczenia zależało od świadczenia wzajemnego. Z tych wszystkich względów Sąd wydał nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu.

Skargą nadzwyczajną z 15 maja 2023 r. Prokurator Generalny zaskarżył nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym z 26 października 2012 r., sygn. VI Nc-e 1753067/12, Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu Prokurator Generalny zarzucił:

1. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 2, art. 7, art. 45 i art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 486 ze zm.), takich jak zasada zaufania obywatela do państwa i bezpieczeństwa prawnego, prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, ochrony konsumenta, jako strony słabszej strukturalnie w stosunkach prywatnoprawnych z przedsiębiorcą poprzez wydanie nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym zasądzającego od pozwanego wierzytelność - nabytą w drodze cesji przez powoda - wynikającą z zawartej w dniu 19 września 2008 r. przez M.M. z wierzycielem pierwotnym, Banku SA z siedzibą w W., umowy kredytu nr [...], w sytuacji gdy według treści pozwu przytoczone w nim okoliczności budziły wątpliwości zarówno co do kwoty roszczenia i jej składowych biorąc pod uwagę wskazaną w pozwie datę wymagalności roszczenia, a nadto wobec konsumenckiego charakteru rozpoznawanej sprawy, która obligowała sąd do zbadania z urzędu postanowień umowy stosownie do ogólnych przepisów zmierzających do ochrony konsumenta i normujących zagadnienie klauzul abuzywnych w sytuacji nieprzedłożenia umowy, będącej podstawą roszczenia, co nie dawało podstaw do wydania nakazu zapłaty i winno skutkować przekazaniem sprawy do sądu według właściwości ogólnej, zaś zaniechanie powyższego pozbawiło

pozwanego nie tylko skutecznej ochrony przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi wynikającymi z art. 7 ust. 1 Dyrektywy Rady nr 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich (Dz.U.U.E.L. 1993.95.29) ale również naruszało prawo sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, zgodnie z wymogami określonymi przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jako sprawiedliwości proceduralnej mającej zapewnić pozwanemu rzetelność prawa do sądu;

2. naruszenie w sposób rażący:

1. prawa materialnego, tj. art. 22¹ k.c. w zw. z art. 385 k.c. i art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 76 ustawy z dnia 29 lipca 1997 r. Prawo bankowe oraz art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim w brzmieniu obowiązującym w dniu 19 września 2008 r., poprzez niewłaściwe niezastosowanie do pozwanego jako konsumenta, podczas gdy z okoliczności sprawy nie wynikało, aby dokonana przez niego czynność prawna w postaci zawarcia umowy kredytu była związana z jego działalnością gospodarczą lub zawodową, a w konsekwencji zaniechanie dokonania przez Sąd obligatoryjnej kontroli postanowień tej umowy w trybie art. 385 i art. 385¹ § 1 k.c. pod kątem ich abuzywności i tym samym spowodowanie nierównowagi obowiązków stron na niekorzyść pozwanego jako konsumenta,
2. prawa procesowego, tj. art. 505³³ k.p.c. w zw. z art. 499 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 505²⁸ k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu 26 października 2012 r., poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące wydaniem zaskarżonego nakazu zapłaty uwzględniającego powództwo w całości, w sytuacji gdy dochodzone w sprawie roszczenie było pochodną zawartej przez pozwanego umowy o charakterze konsumenckim, a sama treść pozwu nasuwała w związku z tym uzasadnione wątpliwości czy dochodzona w sprawie należność nie była wynikiem zastosowania przez wierzyciela pierwotnego klauzul abuzywnych, co implikowało obowiązek Sądu zbadania jej postanowień celem ustalenia czy nie doszło do naruszenia przepisów chroniących pozwanego jako konsumenta przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi, a ponadto z uzasadnienia pozwu wynikało, że powód jako datę

wymagalności roszczenia wskazał datę zawarcia umowy kredytu jednocześnie wskazując, że pozwany regulował przynajmniej w części zobowiązanie, oraz że doszło w nieustalonej dacie do wypowiedzenia umowy, która w takiej sytuacji w § 13 określała inną datę wymagalności zadłużenia, co budziło wątpliwości w zakresie wysokości dochodzonego roszczenia m.in. w zakresie podstawy do naliczenia odsetek umownych, które winny być naliczane od zadłużenia przeterminowanego, a ponadto w zakresie kosztów wierzyciela pierwotnego, które nie określały usług jakie były świadczone w ramach tych kosztów, co winno prowadzić do stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazania sprawy do sądu według właściwości ogólnej.

W oparciu o powyższe zarzuty Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny, sygn. akt VI Nc-e 1753067/12 w dniu 26 października 2012 r. w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie wraz z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w tym postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga nadzwyczajna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przystępując do merytorycznego badania skargi nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy w pierwszej kolejności ustala, czy doszło do naruszenia którejś z przesłanek szczególnych określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN i wskazanych w skardze nadzwyczajnej, a jeśli tak, to czy w celu zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej konieczne jest uwzględnienie skargi nadzwyczajnej. A *contrario* samo naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej nie stanowi racji wystarczającej dla usunięcia z obrotu prawnego zaskarżonego orzeczenia. Konstruując art. 89 § 1 u.SN ustawodawca posłużył się zwrotem „o ile”, który uniemożliwia realizację

zasadniczego celu instrumentu jakim jest skarga nadzwyczajna, bez zaistnienia okoliczności wskazanych w przesłankach szczególnych, nawet jeśli za powyższym przemawiałyby fundamentalne racje aksjologiczne związane z istotą demokratycznego państwa prawnego.

Wniesienie skargi nadzwyczajnej jest dopuszczalne po wyczerpaniu dostępnych środków zaskarżenia (art. 89 § 1 u.SN). Ustawa przewiduje ponadto ściśle określony krąg podmiotów uprawnionych do jej wniesienia (art. 89 § 2 u.SN). Zgodnie z art. 504 § 2 k.p.c. w zw. z art. 505²⁸ k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania nakazu), nakaz zapłaty, przeciwko któremu w całości lub w części nie wniesiono skutecznie sprzeciwu, ma skutki prawomocnego wyroku.

Zaskarżony nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, z uwagi na brak jego zaskarżenia i prawidłowe doręczenie odpisu nakazu pozwanemu uprawomocnił się wobec niego z dniem 20 listopada 2012 r., dlatego też nie przysługuje od niego żaden inny środek zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego z 8 maja 2019 r., I NSNc 2/19).

Skarga nadzwyczajna od prawomocnego nakazu zapłaty z 26 października 2012 r. Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie wniesiona została przez legitymowany podmiot w terminie określonym ustawą.

Oceniając przesłanki szczególne skargi nadzwyczajnej, w pierwszej kolejności wskazać należy, że Prokurator Generalny w podnoszonych zarzutach odnosi się przede wszystkim do dwóch kwestii tj. konsumenckiego charakteru sprawy i stosunku podstawowego będącego podstawą wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym oraz braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, a to z uwagi na wątpliwości co do kwoty roszczenia i jej składowych biorąc pod uwagę wskazaną w pozwie datę wymagalności roszczenia.

Z art. 505³² § 1 k.p.c. wynika, że w elektronicznym postępowaniu upominawczym, w pozwie powód powinien wskazać dowody na poparcie swoich twierdzeń, zaś dowodów tych nie dołącza się do pozwu. Konsumencki charakter sprawy Prokurator Generalny wywodził głównie z łączącej pozwanego i bank umowy kredytu gotówkowego. Umowa ta, zgodnie z powyższym przepisem, nie została dołączona do akt postępowania, w którym wydano zaskarżony nakaz zapłaty, w związku z czym nie mogła być przedmiotem badania przez Sąd Rejonowy.

Zarządzeniem z 5 września 2024 r. wezwano Prokuratora Generalnego do przedłożenia umowy kredytu gotówkowego z 19 września 2008 r. Skarżący w dniu 13 września 2024 r. przesłał do akt sprawy ww. dokument. Sporna umowa kredytu znajdująca się w aktach postępowania, potwierdza w zasadzie tylko przytoczone przez skarżącego w uzasadnieniu skargi nadzwyczajnej fragmenty umowy. Samo jednak zacytowanie postanowień umownych uniemożliwia weryfikację twierdzeń Prokuratora Generalnego w zakresie tego czy pozwanemu faktycznie przysługuje status konsumenta, zaś postanowienia umowy kredytu gotówkowego pozostają sprzeczne z przepisami prawa. Okoliczności te nie wynikają wprost z postanowień umowy, jak również wymagają przeprowadzenia kompletnego postępowania dowodowego, do czego Sąd Najwyższy nie jest co do zasady uprawniony w sprawach ze skargi nadzwyczajnej. Z powyższych względów nie było możliwości zbadania zasadności podnoszonych zarzutów naruszenia zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, a także zarzutów uchybienia art. 22¹ k.c. w zw. z art. 385 k.c. i art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 76 ustawy z dnia 29 lipca 1997 r. Prawo bankowe oraz art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, w omawianym zakresie.

Co zaś się tyczy, twierdzeń skarżącego o braku podstaw do wydania nakazu zapłaty z uwagi na wątpliwości co do kwoty roszczenia i jej składowych, biorąc pod uwagę wskazaną w pozwie datę wymagalności roszczenia, nie sposób jest im odmówić racji. Na podstawie udzielonego dostępu do akt elektronicznego postępowania upominawczego ustalić można, że w pozwie powód jako datę wymagalności roszczenia podał datę zawarcia umowy, co *prima facie* jest niemożliwe, gdyż roszczenie nie mogło stać się wymagalne w dacie zawarcia umowy kredytu gotówkowego, skoro dopiero na etapie jej wykonywania miało dojść do jej wypowiedzenia, a zatem wówczas wymagalne stały się raty, których pozwany miał nie spłacić i pozostała część kapitału. W pozwie nie wskazano, kiedy umowa została wypowiedziana oraz które należności i od kiedy były wymagalne. Nie jest także wiadome, za jaki okres naliczono odsetki umowne przez pierwotnego wierzyciela, ani co składa się na kwotę kosztów naliczonych przez bank w kwocie 218,07 zł oraz czy koszty te mają umocowanie w stosunku łączącym pozwanego i bank. W tych okolicznościach przytoczone w pozwie okoliczności niewątpliwie budziły wątpliwości

co do kwoty roszczenia i jego zasadności (art. 499 pkt 2 k.p.c.), świadczyły o braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, co skutkować winno przekazaniem sprawy do sądu według właściwości ogólnej (art. 505³³ § 1 k.p.c.).

Pomimo powyższego zauważyć należy, że skarżący wadliwie sformułował zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 505³³ k.p.c. w zw. z art. 499 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 505²⁸ k.p.c. W zakresie art. 505³³ k.p.c. wskazać bowiem należy, że na treść tegoż przepisu składają się § 1 i § 2, Prokurator Generalny nie sprecyzował natomiast, czy w jego ocenie art. 505³³ k.p.c. naruszony został w zakresie § 1 lub § 2, czy też w zakresie obu jednostek redakcyjnych. Co się zaś tyczy art. 499 § 1 pkt 2 k.p.c. to w brzmieniu obowiązującym w dniu 26 października 2012 r. przepis ten nie posiadał podziału na paragrafy i punkty, lecz jedynie na punkty. Prokurator Generalny nie mógł zatem zarzucić Sądowi uchybienia art. 499 § 1 pkt 2 k.p.c.

Niezależnie od powyższego, nawet gdyby uznać, iż zarzut naruszenia przepisów postępowania został skonstruowany poprawnie i jest zasadny, to naruszenie jakiego dopuścił się Sąd nie było rażące, czego wymaga art. 89 § 1 pkt 2 u.SN. W orzecznictwie wskazuje się, że aby naruszenie prawa mogło stanowić skuteczną podstawę skargi nadzwyczajnej, musi mieć ono charakter „rażący” – przy czym należy mieć na uwadze, że „rażące” naruszenie prawa jest czym innym niż „oczywiste” naruszenie prawa, czyli widoczne dla przeciętnego prawnika *prima facie*, bez konieczności wnikliwej analizy. Na tle skargi nadzwyczajnej ocena tego, czy doszło do „rażącego” naruszenia prawa jest uzależniona od: wagi naruszonej normy, tj. jej pozycji w hierarchii norm prawnych, stopnia (istotności) jej naruszenia, skutków naruszenia dla stron postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z 3 listopada 2022 r., I NSNc 783/21). W analizowanej zaś sprawie Prokurator Generalny w żaden sposób nie wypowiedział się, z jakich przyczyn zarzucane naruszenie przepisów w postępowaniu przez Sądem Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie miało rażący charakter.

Dodatkowo w zakresie zarzutów z art. 89 § 1 pkt 2 u.SN. Prokurator Generalny nie wskazuje, czy Sąd dokonał ich błędnej wykładni, czy też niewłaściwie je zastosował.

Ostatecznie, w zakresie zarzutu naruszenia zasad, wolności i praw człowieka i obywatela opierającym się na twierdzeniu o braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, Prokurator Generalny w uzasadnieniu zarzutu w żaden sposób nie powiązał wskazywanego naruszenia z przytaczanymi art. 2, art. 7, art. 45 i art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Reasumując należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie skarżący nie zdołał wykazać zasadności podniesionych w skardze nadzwyczajnej zarzutów sformułowanych wobec zaskarżonego nakazu zapłaty, odwołujących się do przesłanek szczególnych określonych w art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.SN.

Stwierdzenie, że żadna z podstaw szczególnych nie okazała się zasadna, zwalnia Sąd Najwyższy od obowiązku badania zaistnienia w niniejszej sprawie przesłanki ogólnej, o której mowa w art. 89 § 1 *in principio* u.SN, tj. konieczności wzruszenia zaskarżonego nią prawomocnego orzeczenia w celu zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Z powyższych wszystkich względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 zd. 2 u.SN, oddalił skargę nadzwyczajną.

O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN.

[P.S.]

r.g.